

ארץ ישראל גאולה ותשובה {המשך}

שו"ת משפט כהן (ענייני ארץ ישראל) סימן סג

1) ומש"כ הדר"ג ש' בקונט', שכיון שמפקיעין קדושת הארץ ע"י המכירה אין כאן ישוב א"י, הנה כבר האריך בכפתור ופרח (פ"י), שקדושת ארץ ישראל וקדושת המצוות תרי מילי נינהו, ואפילו כשנפקעה קדושת המצוה ע"י נכרי מ"מ מצוה רבה יש בישוב אה"ק מפני קדושתה העצמית, שזהו כעין קדושת שכונה שבביהמ"ק דלא בטלה.

2) וק"ו שתכלית הישוב הוא ענין של דורות, וע"י חזוק הישוב והתרבות אחינו ב"י באה"ק תהי' הגאולה בקרוב יותר, כי זהו פשוט שהגאולה תלו' ברבוי אחינו עם קדוש באה"ק, וממילא נזכה לקיים הכל, והוי כחלל שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה.

3) ואף על פי שלא יפלא משמו ית' למחר ישועה, גם בלא שום התחלה ממעשינו, מ"מ כך גזרה חכמתו ית', שנהי' אנחנו מתחילים בסבוב התחלת קץ המגולה, שהוא נשיאת ענף ופרי של הרי ישראל לעמו ישראל, אשר קרבו לבא.

4) וכיון שע"י חומרא דשביעית יעוכב ענין הישוב, ויתרשלו ידי רבים מקנין קרקע, כאשר ידעתי שהרבה אומרים בחו"ל, שכיון שעדיין אינה ניכרת ברכת הארץ לעשות התבואה לשלש השנים א"כ א"א להם לשבות, וכשיעבדו הלא יעברו עד"ת, ע"כ הם מתרחקים מאה"ק.

5) אבל כשמודיעים שכפי המדה של הדחק יש צדדי היתר, והצדדים הללו אינם נופלים מכל דרכי היתר של הדברים הדחוקים הרבה, כסירכות וחדש וכיו"ב בהוראות רבות, שסומכים ע"ד יחידים, אז יתרצו רבים לבא, וכפי רבוי שיבתם של גאולים תתרבה הברכה העליונה להחיש גאולה, ואז נקיים הכל בבירור, באופן שיהי' לנו שלומים על כל צערנו ממה שאנו מוכרחים להשתמש בהיתרים דחוקים, ויענו ד' במרחב.

מתוך ספר לנתיבות ישראל א'

לבירורה של הליכת גאולתנו

לשאלה. כיצד ומתי חלת תפסת התחלת הגאולה ד' (תצופה ה' ניסן תשי"ג).
— התשובה ערוכה ושמורה, גלויה וברורה בדברי רבותינו הגאונים הצדיקים, רועי ישראל בדורותינו האחרונים ע"פ דברי חז"ל ורבותינו הקדמונים, וז"ל. הנה הם לפנינו שוב בריכוז תפניתם.

8) ר' אלעזר גרודיץ, הקדוש והטהור, אור ישראל וקדושו רכבו ופרשו' (לשון ר' יוסף שאול נתנון, ור' שמעון סופר בן התת-סופר), ור' צבי קאלישר, באן ישראל ותפארתו' (לשון ר' אליהו גרודיץ), תלמידיו הנאמנים והגדולים של ר' עקיבא אייגר, בדברי קדשם והוצגים להבות — ע"פ רבם זה רבם של ישראל — להתעוררות התפסות התנועה והעבודה המעשית של יישובנו החדש והקלאי בארצנו, חזרים ומבליטים כמה פעמים כי זהו התחלת הגאולה, ר' אליהו גם מפרט ומפרט: שאם יקיימו ישראל שיתחילו לעבוד ארמת הגאולה, ב"י אליהו גם מפרט ומפרט: התחלת הגאולה גם כשלא יהיו ישראל ראיים לכך.

9) מתאימה ומקבילה או לעומתם. — עם תופעתו של המועד עלידים הדיקדוקי ר' נתן פרידלנדר, תלמיד ר' יוסף זונדל מסלאנט, מתוך תוכת של יתרות לויטא, — תופעתו של הרב יהודה אלקלעי, מתוך היהדות הספרדית, בבירורה של הרכבת הגאולה בממשות של יישוב ארץ-ישראל הקלאי המחודש בקיבוץ סוורי הגליות, והוא הוא רבה של העיירה זימלין, מקום מקורה של משפחת בנימין זאב הרצל, שהיה מגדולי ר' יוסף טייטלבוך, אשר היו לו גם גילויים רוחניים כמו לר' יוסף קארו, והיה מוכן לחבר "שולחן ערוך" לסקי-הלכה כמוהו, וכבודת המגיד, הרוחני נצטווה להודיע לו את הערך האלהי של עצם היותם ומציאותם של ישראל.

10) ר' יהושע מקוטנא בתשובתו להלכה-ולמעשה, בעיקר המצוה שאינו אלא הירושה והישיבה בארץ העושה בתוך שלו לכבוש ארץ-ישראל שתהי' תחת ירושתנו, — אין ספק שהיא העלייה לארץ ישראל מצוה גדולה כי הקיבוץ הוא אמתלתא דגאולה, ובפרט עתה שראינו התחשוק הגדולה, הן באנשים פזותי-ערך הן בביטונים הן בישרים-בלביתם, קרוב לודאי שנתגדף רוח הגאולה.

11) השפת אמת! אלא, כי מה שנאמר בדוח"ל כי משיחיתות היתה, ולכן אין לעסוק בדיעת תופעתה, אין זה אלא לחזרות הקדומים ולא לחזרותנו אלה, אשר אדרבה כיון שהגיע זמנו צריכים ומחויבים להודיעו ולהוכיחו הרבה.

12) ר' יצחק אלחנן במכתב-קריאתו לענין מצות ישוב ארצנו הקדושה בתנועת ועבודת, חובבי ציון, למען תוסף אנשים ועצמה להוציא-לאור הענין הקדוש הזה הבונה בשמים מעליות ואגודתו על ארץ נוסדה בשלש קדושות: מצות התלויות בארץ, מינה יקרת תעודת ישראל באיתערותא ולעילא, — חכמת התעוררות חיבת אה"ק הקרב קץ גאולתנו.

מתוך ספר "כתי החפץ חיים"
כותב שם בנו של החפץ חיים:

13) בוסן
זה קבלתי מכתב מאבי ויל' ובו הוא מעירני על ההתעוררות הגדולה בכל מצות עמנו לעלות לארצנו, ומשערי כי הימים ימי עינכא דמשיחא, וכי פקד ד' את עמו, ואפשר הוא אחלחלה דקיבוץ גלויות, שהוא קודם ביאת המשיח, ואם היינו ביכולת, הית מן הראוי לקנות קרקע ולעלות לארץ, אבל באשר-אין בכחנו לעצ, נעשה את אשר מוטל עלינו באשר בדינו, היינו אם ישיב ד' את שבות עמו לארצנו, הלא עלינו לבנות בית הבחירה ומבוא ולתקרב עליו קרבתנו, וכמו שאנו מבקשים ב' פעמים בכל יום בשמ"צ: והשב את העבודה לדביר ביתך ואישי ישראל, הלא כהנים אנחנו, ועלינו להקריב קרבן, ואיך נקריב, אם אין אננו יודעים בחלק קדשים מאומה, ותסדר הוה, עמוק עמוק, וכמו דאמר ליה אמורא אחד להכירו (בסרק המקבל דף ק"ט), כי מטית לסדר קדשים חא ואקשי לי, וסידשי, משום, שיש בו הרכה חיימות, ואנו אין אנו בקיאים אפילו בפסוקי התורה, בעניני הקרבנות והמקדש.

14) האד"ת במכתבו ע"ד הקונטרס הציוני השני, אמר רבם וקדושה כמו אשר יתאסרו אחינו מכל כנסות הארץ להרים קרן ישראל, למטרה קדושה הזאת נספסה וגם כלתה נפשי מאד, וכמצות מריקה וסעיפה אין אחר מחויב אלא כשבעליו עמו, כן הקביה כביכול אבל הנסגיה בעצמה כנסיי מחויבת להתחיל, ואולי על זה הוא יסוד אסיפת באל וכל מעשי תבבני ציון היא היא אשר הקביה אמר שובו אלי, שלא לשמח כי גרים אנחנו וכי צריכים אנחנו לשוב לארצנו, וכאשר התחילו לעשות ולשוב, אם גם כחודת של חטא, יפתח הקביה פתחי ישועתו ויגבור בעדנו הכל.

15) ר' יצחק בלאור אמר בהתעמקותו ציונו ודיונו על תופעת הציונות המדינית, כי חזי התגלות של משיח א חבלי משיח.

16) ר' מאיר יחיאל הרבי מאוסטרובצה היה מוחלט לו, בהופעת הציונות המדינית, החיוב להודיע ולעורר בתוקף להבת-קודש לכל ישראל, כב' אמנם זה הוא, וגם כאשר מפני לחץ והתנגדות של ר' אלי' חיים מייזל הרב מלודז, נתעכבה התבועה הברורה של הכרת-האמנימית, סוף-סוף חזרה וניעורה גם בעכבו את העמלת הקיסרוני על חסאיתו של קבוצות מתנחלים על אדמות הקרן-הקיימת לישראל, וגם במנעו את השתתפותו בברחי התחרמה נגד הקה"ל מפני חסאית אלה.

17) בעולת-הראיה בברכת חכם-הרוזים, והאוכלוסא שהתי' בארץ-ישראל באספר הראי ששים רבוא תהי' תחילת צמיחת קרן לבית יעקב, ובה הננו בטוחים שהתי' נאמנה ע"פ רוח ד' אשר עלינו, להקים עדות ביעקב, ותורה לשום בישראל, לחיות לעם לפני ד'.

הארץ שמה

הרב יוסף שלום אלישיב

זחבר 'תשובות ופסקים' ועוד

נודח לה' על שזכינו ברוב רחמי וחסדיו לראות את הנצנים הראשונים של קבוץ גלויות עם הקמתה של מדינת ישראל. מאת ה' היתה זאת להראות לנו כי תגיעה שעת רצון המחיבת אמתנו לבוא לעזרת ה' בגבורים, כדי שארצנו ומדינתנו תבמה ותתכונן על סהרת הקודש.

מתוך דברי הרב עובדיה יוסף שליטיא (תשע"א) (תשל"ד)

הן אמנם רבים ועומים מגדולי ישראל רואים בהקמת המדינה אתחלתא דגאולה ונעץ מ"ש הירושלמי (ריש ברכות) ר' חייא ור' שמעון בן חלפתא היו מהלכים וויא זיילת השחר שהיה בוקע אורה אל ה' לרש בן חלפתא ברבי כך היא גאולתן של ישראל, בנחילה קמעה קמעה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת. מ"ט י אשב בחושך ה' אור לי.

הגר"מ נשר שליט"א בספרו התקופה הגדולה (שער-שעה) הביא כרוז בשם דעת תורה שחתומים עליו נכמע כל גדולי הדור וקראים את הקמת מדינת ישראל בשם 'אתחלתא דגאולה'. מ"מ הואיל ועדיין רבקה הדרך לפנינו כדי להגיע אל המנוחה ואל הנחלה הן מבחינה מדינית וצבאית, והן מבחינה מוסרית ורוחנית, לפיכך אין לחייב לגמור ההלל בגרנה...

יום ששי כי סבת הש"ס.

דעת תורה

דבר רבני ישראל אל עם די בציון!

נודה לך על שזכינו ברוב רחמי וחסדיו לראות את הנצנים הראשונים של אתחלתא דגאולה עם הקמתה של מדינת ישראל.

מאת ה' היתה זאת להראות לנו כי הגיעה שעת רצון המחיבת אותנו לבוא לעזרת ה' בגבורים, כדי שארצנו ומדינתנו תבמה ותתכונן על סהרת הקודש. תורת ישראל חוקתית ומשפטית שניתנו לנו בסיני, הם שעמדו לנו בלוחנו הם שעמדו לנו לקיים את מדינתנו החמדתה. ומחובתנו על כן לשמור עליהם ביתר שאה-בהליכות חיינו בארצנו הקדושה.

התורה הדתית המאחדת שחוקמה עלינו וממלגות הדתיות היא מצוות עשה שחזמן גרמא, שבתוכה ומסביבה מצווים להתלמד ולהתאחד כל בני ישראל המאמינים בתורה ה' הנלכים בדרכיה. למען נוכל להשפיע מרחם התורה ומצוותיה בתוך תאסיה המכוונת שתקבע את אורת חיינו לעתיד. להגביר בה את אור התורה הקדושה ולגרש מתוך ארצנו את החושך האפילה של חורות נכר שפרצו לתוכנו.

הרב הראשי ר' יצחק אייזיק חלי מרצוב הרב הראשי ר' ברוך מאיר ז"ל עזאל

אגרת האדמו"ר מגור {במלחמת המפרץ}

לחוקר אמת על אמת הרבני חזקה

וב' מנחם אב (למחבר "נחלת אבות") זעירנו על פליטת קולמוס... אמר סופר אחד בדורנו: נמצא עם ישראל לגלות בכל, לקח אתו, תמישה חמשי תורה וזכר ספרי תנ"ך, וכאשר גלה לארץ היתה המטעה ערוכה בדי רבנו זקננו צידה לו לדרך, ומה ניטול אונות! אם נגלה חלילה עלינו, כלום את העגבניות מעין חרוד?

זה מלבד שלגברא רבה כותיה לא היה צורך נואי לצרף רבר של טא דהו "סופר בדורנו"...

מנע על עיקרם של דברים יש לזון בשתיים: שאם נגלה בשדשיה, יחז"ל לימדנו במסכת סנהדרין צח. עניינו דהאיסא בקץ המלחה, שאין עוד גלות שלישית אחריה. נראים הדברים כעין זלזול ביחס לעגבניות מעין חרוד. וזה קלילה חלילה. רבן של ישראל האמן חתם סופר זצ"ל, בחלק שיש חידושי לולב המזול, מזכיר פירושה הקדשים של ארץ ישראל, במצותה של עבודת קרקעה, כמו הגנת תפלין. רבנו הב"ח בסימן רה, קובע כבוד פירתיה שלארץ ישראל. זכירם בברכה מעין שלש "בקדשה ובטהרה", ולא להשמיטו...

גם מן רבניו שמתה הכהן וצ"ל הי מהחומים הגדולים בהתנעה של שיבת ציון המדי העזרה בלפני החלטת סן רמו כענין העומד ברומו של עולם, וכה הם דבריו:

אלם זה במאה הזאת זרמו קרי אור עיי גדולי המעש כמו מונטיפיורי וכידיב בהתעוררות רבה ומרגבים ר' צבי הירש מסאהרן ור' אליהו מנרידיץ. לבנות הלכללו ירושלים להסיר שוממתיה כמעט עד כי נתרחב הדבר עיי הגלגלים. הרבנים הרבה עמו סגור, ואף אותם שהיה בלבם לקרב את הדבר שבו יד לה, סגנו כי הדרדו מנעלהים שלא יגידשו זמאג, ומגני שבתות השבט לבנות ירושלים (כתובות ק"א, א ושי"ש רבא ב' פסוק השבטתי אחכם בנת ירושלים)...

אמנם כעת הסבה ההשגחה אשר באספת הממלכת הגאורות בסאן רעמא, גיחו זו אשר ארץ ישראל תהיה לעם ישראל, ופיו שפר פודר השבועות המריצין המלטים קמה נבנת יחוד ארץ ישראל ששקולה כנגד כל מצוות שבתורה (ספרי פ' ראה) - למקומה הנבזה על כל איש לסייע בכל יכלתו לקיים מצוה זו. הואיל על זה נאמר: 'עד מתי תחלמקפי' (ירמיה ל"א), ואם יתן השיית ויתרחב הדבר יגדל ויטרח כשושנה כמו שגדלו בימי ארתחששתא, אשר היו נתונים תחת סרס, דובאנייטא (קדושין ע"ב) ואף כעת תחת ממלכת ארץ-האי עם ברישניה המתנה - או בסח הוא ענין השמר ברומו של עולם.

הן אמנם, שאו היו הנביאים, בגבאה מן השמים, מחויקים אותם. מי יודע - אולי כמו רובן הבית השני היה שלא עסיי הנבואה, (אשר מתאי ספמא כשגלו לא בטלו קדושת הארץ, כדברי נועם של התנ"ך וי"ט, בעזיות פ' ת, משנה ר) - כן יהיה הנחת אבן פנה שלא עמי נביאים וכבמלתו - כך תינתנה. אכן כבמלוא סמך אל החקוק, כי זה הלוי בהתנעה אור אלקי לראות אשר כל ענינים הכללים וקנינים הצבוריים יהיו על סהרת. הקדוש והנצניעות, וכמו ששעז אנשי כהנא.

אבל יהי איד שיהיה מצות יחוד ארץ-ישראל לא נספר טזה, כל מי שסמכו יקשה חוכה המצוה הזאת הנו על עמו ישראל בכל מקומות מושבותיהם להעיל מכל רע, ועיניהם ועיניו תחיינה בשובו לציון ולשמעו בעת יאמר לציון מלך אלקיק בניא.

דברי המנחה לראות בתשעה ישכאל, תותם מה דחינעק

מאיד שמתה כון

הרב פרנץ

יזכינו לראות כי פקד ה' את עמו להושיענו באתחלתא דגאולה ורובה של ארץ-ישראל המערבית נכבש על ידי צבא ההגנה לישראל... ומעין זה שהיה בגאולה הראשונה על ידי יהושע בן נון, כן ראינו שנית בהתחלת גאולתנו האחרונה הזאת...

הרב הרצוג

אנחנו, הרבנות הראשית לארץ ישראל, ראינו במדינה את ראשית צמיחת גאולת ישראל, לאמר, אתחלתא דגאולה, וכך קבענו בתפילת ההודיה הידועה. אנו תמכנו בלב ונפש במדינה קדם שנבראה, ועמה אנחנו לאחר שנבראה. אנו לא עשינו שום חשבונות, שום חישובים פוליטיים משלנו. האמונה הנטועה בלבנו עמוק עמוק כי אחרי השואה הגיע זמן הגאולה להתקרב ומסירותנו 'מעומקא דליבא' לעם ישראל ולארץ-ישראל הן-הן שיצרו, והן-הן שעיצבו את עמדתנו.

(תחוקה לישראל על-פי התורה ח"א עמ' 222)

הרב אברמסקי

במסכת ברכות (ד, כ) נאמר על הפסוק בשירת דים 'עד יעבור ענן ה' - זו ביאה ראשונה, 'עד יעבור עם זו קניית' - זו ביאה שניה. המשיך הרב וציטט: 'תביאמו ותטענו בהר נחלתך', ואמר: פסוק זה נאמר על הביאה השלישית של גמינו. עם ישראל יהיה בארץ-ישראל וירושלים תהיה בידנו, ובכרוב כעזרת השם גם יבנה בית-המקדש.

כפי יוב יקשיק לברר יולכל בני ישראל היה איי במשפחות. גי שבו זה מלך עולם ופי אברו גייס כוארגי לסיי וירושלים הריב.

לכל ירוויי וסברי שיחיו לאויבי

בידתי ואניכם והירבהם לשלוב אהביי באידי בשקה וז, באניי להניין אהב - קם ה' חונק ונתחוקק נבמה בשומי ישראל אשר לא יזוב ולא ייט, כמרהים אני בהשית כי לא יזוב את נדן ונחלתו לא יטונה לא יהיה עיי אסון ונבלה בארתי - ביאיי בואתיקיי ובמיתוד להריס אשר להם בנים ונצנים סעריס ואכפיקיי הנהיבים זכאן באיי ומקשיים שם שטיב וזהו גיולה לבם ולכויים היקים הטובים כמירדיש נב שטיה וז גיולה וביי הית שהנן האיל וגישיט הנשפיקי שלום ברכה כוכה ורית עבבו, כמאמר איזי קדיהרר וציל זיטאו ונחלתך בבסיס ברכה ובלחה שרבה כריח ביאיה ובסיס בסי עלייך, כעתייה וברכה יירדכם כלם ונפש.

17

ז"ר יעקב הרצוג ז"ל בספרו יעם לכדוד ישכ"ן מספר: אין ספק שאני וציל השיעו עלי מאד - במיוחד, למשל באמונתו העזת ששיבת ציון כמינו היא ראשית צמות נאטת ישראל בנת תשי"א (1941) כשעמד רומל בשערי הארץ (אבי וציל ביקר או נושינגטון, זוהירו הנשיא רווולט שלא לחזור לארץ ישראל העומדת להיכבש בידי הגרמנים. השיב לו אני הנביאים נבאו על שני תרבות, לא על תרבו שליש. וכאשר אמר כן הית הגרמנים נחלו תבוסה, עם ישראל שב להיות יבוינו בארצו, וכל עניי הקדרות שחלפו מעל שמי ישראל מונו כלא היו.